ÇILGIN AKŞAMLAR

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
SERDAR SOYDAN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1726
EDEBÎ ESERLER: 887

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-151-4

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Yayın Danışmanı: Prof. Dr. Seval Şahin

Son Okuma: Gürkan Canpolat

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE. TİC. A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Peyami Safa (2 Nisan 1899-15 Haziran 1961)

2 Nisan 1899'da İstanbul Gedikpaşa'da doğdu. Babası Şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Bir buçuk yaşındayken babası Sivas'ta öldü. İlk öğrenimine Gedikpaşa'da Menbaül-İrfan Mektebi'nde başladı. Eğitimi devam ederken dokuz yaşında, sağ kolunda ortaya çıkan kemik veremi yüzünden uzun bir hastalık dönemi geçirdi. (1908). 1910'da başladığı Vefa İdadisi'ni bu hastalık ve geçim darlığı sebebiyle bırakmak zorunda kaldı. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913) adlı ilk kitabını Vefa İdadisi'ndeki öğrenciliği sırasında çıkardı. Tiyatro eğitimi almak için Darülbedayi imtihanlarına girdi, kazandı, ancak devam edemedi (1914). Posta-Telgraf Nezareti'nde göreve başladı. Ardından Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad Mektebi'ne muallim olarak girdi (1917). Bu dönemde *Fağfur, Servet-i Fünûn* ve *İctihad*'da yazdı. Bir süre Düyun-ı Umumiye İdaresi'nde çalıştı (1918).

Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* gazetesini çıkardı. (1919). *Yirminci Asır* kapandıktan sonra *Tercüman-ı Hakikat* ve *Tasvir-i Efkâr* (1922), Cumhuriyet'in ilânının ardından *Son Telgraf*, *Son Saat* ve *Son Posta* gazetelerinde çalıştı. 1924 yılında Server Bedi takma adıyla meşhur Cingöz Recai tipini yarattı. Halil Lutfi (Dördüncü) ile birlikte *Büyük Yol* adlı bir gazete çıkardı (1925). Aynı tarihlerde hem Server Bedi hem Peyami Safa imzasıyla *Cumhuriyet*'te yazdı. Bu gazeteyle ilişkisini fıkra yazarı ve edebiyat sayfası yöneticisi olarak aralıklarla sürdürdü (1928-1940). *Resimli Ay*, *Hareket* dergilerinde yazdı. Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Hafta* dergisini çıkardı. (1935). *Hafta*'nın ardından *Kültür Haftası*'nı çıkardı.

Cumhuriyet'ten sonra *Yeni Mecmua, Tasvir-i Efkâr, Çınaraltı, Büyük Doğu, Vakit* ve *Ulus* gazetesinde yazmaya başladı (1949-1953). Bursa'dan milletvekili adayı oldu ancak seçimi kazanamadı (1950).

Peyami Safa bir süre sonra *Türk Düşüncesi* dergisini yayımlamaya başladı (Aralık 1953) ve *Milliyet* gazetesi yazı kadrosunda yer aldı (1 Ekim 1954). Ardından *Tercüman*'a geçti (Mart 1959). *Büyük Doğu*'da ve *Havadis* gazetesinde yazdı (21 Temmuz 1960). *Düşünen Adam* dergisinde (5 Ocak 1961) ve *Son Havadis* gazetesinde (10 Mart 1961) yazmaya başladı. 15 Haziran 1961 tarihinde Çiftehavuzlar'da öldü ve Edirnekapı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Peyami Safa'nın 1914-1961 yılları arasında gerçek ismiyle ve Server Bedi, Çömez, Serazad, Safiye Peyman, Bedia Servet gibi takma adlarla yazdığı süreli yayınlar şunlardır: Gazete: *Büyük Yol, Cumhuriyet, Havadis, Milliyet, Son Havadis, Son Posta, Son Telgraf, Tan, Tasvir, Tasvîr-i Efkâr, Tercüman, Tercümân-ı Hakîkat, Ulus, Vakit, Yirminci Asır*. Dergi: *Aydabir, Aydede, Bozkurt, Büyük Doğu, Çınaraltı, Düşünen Adam, Edebiyat Gazeteasi, Fağfur, Hafta, Hareket, Hayat, Heray, İctihad, İslâm Mecmuası, Kültür Haftası, Re-*

simli Ay, Resimli Şark, Seksoloji, Servet-i Fünûn, Türk Dili, Türk Düşüncesi, Türk Yurdu, Türklük, Yedigün, Yeni Çağ, Yeni İstiklâl, Yeni Mecmua, Yeni Türk Mecmuası.

Eserleri. Hikâyeleri. 1. *Gençliğimiz* (1922). 2. *Siyah Beyaz Hikâyeler* (1923). 3. *Ateş Böcekleri* (1925). 4. *İstanbul Hikâyeleri* (tarihsiz). 5. *Hikâyeler*. İlk Defa Bütün Hikâyeleri Bir Arada (1980). *Asrın Hikâyeleri*'yle *Siyah Beyaz Hikâyeler*, *Ateş Böcekleri* ve *Resimli A*y mecmuasının 1930 yılında verdiği Resimli Hikâyeler ilâvesindeki hikâyeler Halil Açıkgöz tarafından bir araya getirilmiştir.

Romanları. 1. *Sözde Kızlar* (1922). 2. *Şimşek* (1923). 3. *Mahşer* (1924). 4. *Bir Akşamdı* (1924). 5. *Canan* (1925). 6. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930). 7. *Fatih-Harbiye* (1931). 8. *Bir Tereddüdün Romanı* (1933). 9. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949). 10. *Yalnızız* (1951). 11. *Biz İnsanlar* (1959). Peyami Safa'nın ayrıca *Gün Doğuyor* adlı bir piyesi yayımlanmıştır (1937). Ayrıca Server Bedi takma adıyla çok sayıda roman ve hikâye kitabı yayımlamış, tefrika etmiştir. Bu eserler de Ötüken Neşriyat tarafından Server Bedi Külliyatı başlığı altında 2018 yılından itibaren yayımlanmaya başlamıştır.

Diğer Eserleri. 1. *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938). 2. *Felsefî Buhran* (1939). 3. *Millet ve İnsan* (1943). İkinci baskısı *Nasyonalizm* adıyla yapılmıştır (1961). 4. *Mahutlar* (1959). 5. *Sosyalizm* (1961). 6. *Mistisizm* (1961). 7. *Doğu-Batı Sentezi* (1962). 8. *Kızıl Çocuğa Mektuplar* (1971). Yukarıdaki üç eseri ayrıca *Nasyonalizm-Sosyalizm-Mistisizm* adıyla bir arada basılmıştır (1975).

Büyük Avrupa Anketi adlı eseri (1938) Peyami Safa'nın 1936 yılında çıktığı Avrupa seyahatini anlatır. Peyami Safa'nın çeşitli gazete ve dergilerdeki yazılarından seçmeler konularına göre tasnif edilerek "Objektif" adı altında basılmıştır: *Osmanlıca, Türkçe, Uydurmaca* (1970); *Sanat, Edebiyat, Tenkit* (1971); *Sosyalizm Marksizm Komünizm* (1971); *Din, İnkılâp, İrtica* (1971); *Kadın, Aşk, Aile* (1973); *Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar* (1976); *Eğitim, Gençlik, Üniversite* (1976); *Yirminci Asır, Avrupa ve Biz* (1976). Peyami Safa, *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektep Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948) gibi ders kitapları da kaleme almıştır.

Bu Kadın Kim?[1]

Peyami Safa'nın Server Bedi imzasıyla yazdığı romanların pek çoğunda gizemli, tuhaf ancak hiçbir zaman ucubeleştirilmeyen, arzu nesnelikleri itinayla muhafaza edilen, yani çözülemeyen, anlaşılamayan ve biraz da bu yüzden âşık olunan kadınlar vardır.

Bu kadınlar kimdir? Esrarları nedir?

Okuyucu da romanın erkek karakteriyle birlikte bunu anlamaya çalışır. Böylece bu bilinmezlik bazen romanın sonuna kadar devam eden bir merak unsuru, sürükleyicilik yaratır. Ana erkek karakterlerin görür görmez etkisine girdiği ve ne yaparsa yapsın tam olarak elde edemediği, elde etmeyi bırakın, doğru dürüst çözemediği bu kadınları saran esrar perdelerinin aralanışına şahit oluruz.

Peyami Safa, Server Bedi imzasıyla yazdığı pek çok romanında bu şablonu, daha doğrusu bu karakterizasyonu kullanır. Benzer erkekler ve kadınlar yaratıp durur. Aynı zamanda şehvet dolu, libidosu yüksek bir damardır bu. Cinsel bir gerilim tüm eserlerde hissettirilir. Ana karakterler ne zaman kavuşacak, bu ele avuca sığmaz, tanımlanamaz kadınlar ne zaman ehlileştirilecek (!) ve aşka boyun eğecektir? Okuyucular bunu bekler.

Ancak bununla yetinmez Peyami Safa. Alttan alta yükselen bu cinsel gerilimi kaçma kovalamacalar, akıl almaz ma-

---

[1] *Bu Kadın Kim?* Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı romanlarından birinin adı aynı zamanda. 1935 senesinde *Hafta* dergisinde tefrika edilmiş. Roman, tam da bu yazıda anlatıldığı gibi bir gizemli kadını merkezine alıyor ve Cenap, roman boyunca, uzun süre ismini bile bilmediği Seniye'nin kim olduğunu öğrenmeye, bu garip kadının esrarını çözmeye çalışıyor.

ceralarla da süsler. Okuyucu, metin boyunca olaydan olaya sürüklenir. Yani cinsel gerilim reel aksiyonla desteklenir.

Bu sayededir ki Server Bedi romanlarının ekserisi "Aşk ve Macera Romanı" klişesinin tüm gereklerini yerine getirir. Server Bedi'yi, romanları tirajı yüksek gazetelerde tefrika edilen ve hemen ardından yayınevleri tarafından kitap olarak basılan, rağbet gören bir imza yapan da bu olmuştur. Peyami Safa, yani Server Bedi başarılı bir tefrika roman yazarıdır.

*

Gizemi çözülemeyen kadınlar ve onların büyüsüne kapılan, okuyucuların kendilerini özdeşleştireceği erkek kahramanlardan oluşan bu popüler roman şablonu tabii ki Peyami Safa'nın buluşu değildir. Ancak o, bu şablonu kendi edebî ve kültürel birikimiyle, yeteneğiyle yorumlamış, çeşnilendirmeyi bilmiştir.

Burada bir parantez açıp Peyami Safa'nın psikiyatriye olan ilgisinden bahsetmek istiyorum. Aslında sadece psikiyatri de değil, pek çok alanda derinlemesine bilgi sahibidir Peyami Safa. Zülfikar Uğur Yıkan, Server Bedi romanlarıyla ilgili tezinin giriş bölümünde bu duruma detaylı bir şekilde değinmiştir.

> Peyami Safa'nın hemen her alandaki yazılarında geniş kültürünün yansımaları görünür. Pek çok kişi Safa'nın geniş kültürünü vurgular. Halit Fahri Ozansoy, onun çok okuyan, bilgili bir kişi olduğunu ve zamanla biraz filozofluk ve sosyologluk merakının uyandığını söyler. (Ergun) Göze de spiritüalizm, tıp bilgisi ve bunun onun eserlerine etkisi üzerinde durur.[2]

Ergun Göze, *Peyami Safa-Nazım Hikmet Kavgası* adlı kitabın-

[2] Zülfikar Uğur Yıkan, "Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Romanları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 3. Bu yazıda alıntılayacağım bundan sonraki kaynaklara da Yıkan'ın tezi vasıtasıyla ulaştığımı belirtmeliyim.

da, Safa'nın ruh hadiselerine yoğun bir alaka duyduğunu ve tıp kültürünün şaşırtıcı olduğunu belirtir.[3]

Toker Yayınları'nın 1984'te yayınladığı monografiye göre Peyami Safa yüksek öğrenim görmemiş olmasına rağmen, psikoloji, felsefe, sosyoloji, tıp ve iktisat konularında, bu alanların uzmanlarıyla tartışabilecek seviyede kültür sahibidir. Bu sahalardaki bilgi ve kültürünün kaynağını çok iyi öğrendiği Fransızcası ve devamlı okuduğu eserler teşkil etmiştir.

Yine Yıkan'ın tezinden bir alıntı:

> Faruk Kadri Timurtaş, Peyami Safa'nın tıp ve tıbbın diğer bilimlerle ilişkisi üzerindeki bilgisinin üzerinde durur: "Üstadın tıp mevzuunda derin bilgi sahibi olduğu söylenir. Tıp ile psikoloji, metafizik ve felsefe arasındaki bağları sezen, beden, ruh ve Allah münasebetini en iyi ve bu konulardaki en yeni izahları ve çalışmaları yakından takip eden, anlayan ondan başka fikir adamımız yoktur denebilir."[4]

Ayhan Songar da "Peyami Safa'dan Birkaç Hatıra" başlıklı yazısında benzer şeyler söylemekte, nöroloji ve psikiyatriye özellikle vurgu yapmaktadır:

> O, gerçekten tıp ilimlerini derinlemesine bilen, okuyan, yazan ve büyük bir salahiyetle tartışan bir insandı. (…) Bilhassa nöroloji ve psikiyatri şubelerinde bilgisi, seziş ve kabiliyeti gerçekten engindi. Kütüphanesi bu mevzuda kitaplarla dolu idi.[5]

Peyami Safa, Server Bedi imzalı romanlarında arzu nesnesi olarak kurguladığı kadınları psikiyatrik ve sosyolojik bilgi birikiminden faydalanarak hem ilginçleştirmiş hem de bu yolla romanlarını orijinal ve biricik hâle getirmiştir.

---

[3] Ergun Göze, *Peyami Safa-Nazım Hikmet Kavgası*, Yağmur Yayınevi, İstanbul, 1972, s. 53 ve 83.

[4] Yıkan, *agt*., s. 4.

[5] Ayhan Songar, "Peyami Safa'dan Birkaç Hatıra", Türk Edebiyatı, Sayı: 104, Haziran 1982, s. 14.

Örneğin *Selma ve Gölgesi*'ndeki karanlıklarda yaşayan, gizemli Selma… Kan ve ölümden hoşlanmaktadır Selma. Babası, ardından iki kocası intihar etmiştir. Nevzat ve daha sonra Nevzat'ın fikrini almak için çağırdığı Halim'i etkisi altına alan bu kadın bir katil ya da bir vampir midir? Romanda Selma'nın babasının intiharından sonra psikolojisinin bozulduğu ve iki kocasını öldürdüğü anlaşılır. Daha sonra Halim'i de intihar süsü vererek öldürecek olan Selma'dan bahsedilirken *histerik*, *nemfoman* ve *femme fatale* terimleri kullanılır.

Korkuyorum'da Zehra bir gün her şeyden, hem de hiçbir sebep yokken korkmaya başlar. Kocası Fazıl'ın çağırdığı doktorlar bu korkunun psikolojik bir rahatsızlık olabileceğini söylerler. Zehra'nın bahçedeki kuyunun başında "fena hâlde" bulunması ve sık sık ortadan kaybolmaları da onun etrafındaki gizem haresini yoğunlaştırır.

Ah Minel Aşk'taki Narin'in *tam bir şuur sahibi olduğu muhakkak değildir.* Dahası "fevkaladelik" yapmak merakı vardır genç kadının. Beklenmedik çılgınlıklar ve ortadan kaybolmalarla kocasını sürekli *şaşırtmaktadır. Halim onu Taksim'deki gece kulüplerinde bulmaktadır her defasında ve karısının neden buralara geldiğini anlayamamaktadır.*

> Fakat buralara niçin geliyordu? Nasıl bir iptilaydı bu? Ne yapmak istiyordu? Bu hayattan ne zevk alıyordu? Daha çirkin ve gayrimeşru iptilaları var mıydı?

Halim bu soruların cevabını romanın sonuna kadar öğrenemeyecektir. Narin'se tipik bir *borderline* kişilik bozukluğu örneğidir.

Ayşe'nin Yıldızı ve *Sıcak Nefesler*'deki histerik kadınlar, *Havva'nın Üvey Kızları*'ndaki eşcinsel kadınlar,[6] *Bu Kadın Kim?*'deki Seniye… Hatta Server Bedi'nin ilk eserlerinden *Zıpçıktılar*'daki Vuslat… Vuslat, Cevdet'in tanımlamasıyla

[6] Eşcinsellik, romanın tefrika edildiği 1928 senesinde hastalık addediliyordu ve romandaki kadınlar da kendilerini hasta olarak tanımlar.

"belki afif[7] ama herhâlde fettan bir kadın"dır. On altı hanenin yanıp kül olduğu Etyemez yangınının müsebbibi, ölüleri seyretmekten haz alan "tekinsiz" biridir.

Bu gizemli, hasta, tuhaf kadın örnekleri daha da *çeşitlendirilebilir.* Peyami Safa bu kadınları tanımlarken paranoyadan, histeriden, saplantıdan, çeşitli psikolojik rahatsızlıktan dem vurur. Her biri türlü krizler, buhranlar geçirip durur. Ekserisi intihara meyillidir. Tepkileri, davranışları, söyledikleri çoğu kez beklenmediktir.

Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı romanlarındaki kadınlar bir araya getirildiğinde bir psikiyatrik vakalar bütünü oluştururlar. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*'nda Ferit'in kaldığı pansiyondaki her biri bir diğerinden enteresan insanlara benzerler.

*

Çılgın Akşamlar da yukarıda anlattığım şablona uyan bir roman. Peyami Safa'nın *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*'ndan hemen sonra kaleme aldığı hacimli bir eser. *Yeni Sabah* gazetesinde 5 Haziran-18 Ekim 1949 tarihleri arasında 131 tefrika hâlinde yayınlanmış. Ne yazık ki Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı pek çok geç dönem eseri gibi kitaplaşmamış.

Romanın ana karakteri olan mühendis Nejat'ın Ankara treninde Vildan'la karşılaşmasıyla başlıyor roman. Vildan adını bile söylemiyor Nejat'a. Kendisi hakkında neredeyse hiçbir bilgi veremeyerek ve şüpheli davranarak hemen merak duygusunu kamçılıyor okuyucunun ve Nejat'ın.

"Bu kadın kim?" diye sormadan edemiyoruz.

Nejat, İstanbul'a döndükten kısa bir süre sonra karşılaşıyor Vildan'la. Kız kardeşi sandığı, bir süre sonra kızı olduğunu öğreneceği Selmin'i kullanarak ona ulaşıyor.[8]

---

[7] İffetli.

[8] Bir süre sonraysa Selmin'in Vildan'ın öz kızı olmadığını öğrenecek Nejat. Selmin, Vildan'ın kocasının metresinden olma kızıdır.

Nejat hem Vildan hem de Selmin'le görüşmeye başlıyor. Hem anne hem de kızıyla aşka yelken açan, iki kadın arasında gelgitler yaşayan bir adam. Ancak bu konuda yani Vildan ve Selmin'i idare etmekte pek de muvaffak olamıyor Nejat.

Zira Peyami Safa'nın çoğu erkek kahramanı gibi domine edilmeyi seven, hayatına yön vermek, kaderinin iplerini eline almak konusunda başarı gösteremeyen bir erkek Nejat.

Belki de bu yüzden roman boyunca kalbinin ibresi daha çok Vildan'ı gösteriyor. Ne zaman genç, masum ve iyi kalpli Selmin'i düşünse, onu cinayetlere sürüklemeye, türlü hayallerle başını döndürmeye çalışan Vildan galebe çalıyor.

Her defasında Vildan'ın İstinye'deki yalısında buluyor kendisini. Bu meşum kadının verdiği randevuların hiçbirini reddedemiyor.

Romana adını veren çılgın akşamlar bu yalıda yaşanıyor. Her gittiğinde farklı bir Vildan buluyor karşısında. Vildan her defasında bambaşka bir kadın olarak karşılıyor Nejat'ı. Kimi zaman kölesi, kimi zaman efendisi oluyor. Kimi akşam gözünü kan bürümüş, cinayet planları kuran bir katil adayı, kimi akşamsa kızının saadetinden başka bir şey düşünmediğini söyleyen cefakâr bir anne…

Nejat sürekli aynı soruyu soruyor kendisine. Bu kadın kim?

"Fakat hangi Vildan? Onu tanıdığı *günden beri, karşısına birkaç Vildan, birbiriyle müşterek va*sıfları yalnız beden yapılarından ve çehrelerinden ibaret kalan birkaç mizaç, birkaç hüviyet çıkmıştı. Ankara trenindeki ürkek ve sırlı Vildan, Yalova'daki mazbut ve ciddi Vildan, Mithat'ın ölümünden sonraki vicdanlı ve kederli Vildan, divanın üzerindeki ihtiraslı ve şehvetli Vildan, keman dinlerken süzülen ve derinleşen içli Vildan, eski kocasını veya âşığını *öldürmek isteyen vahşi ve azgın Vildan, yepyeni dünyaların hayalini kuran, rüyaların kadını Vildan, hamamda Nejat'ı arzunun ve korkunun çıl*dırtıcı tezadı içinde kıvrandıran çılgın Vildan sanki aynı kadın değildi."

Vildan'ın değişen ruh hâlleri, sürekli başkalaşan karakteri roman boyunca vurgulanıyor.

Çılgın Akşamlar'ın tek psikiyatrik vakası Vildan da değil üstelik. Bir süre sonra olaylara karışan, hatta dört ana karakterden biri hâline gelen Vildan'ın eski sevgilisi Zafir de Vildan kadar tutarsız ve bir sonraki adımı kestirilemez biri.

Roman boyunca Vildan, Zafir'i, Zafir'se Vildan'ı deli olmakla itham ediyor.

İşte Zafir'in Vildan hakkındaki iddiaları:

"Deli, halis deli. Tedavi görüyor. Kocası onu niçin Amerika'ya götürdü? Orada aylarca klinikte kaldı. Burada da ona iki doktor bakar: Biri Şükrü, dahiliyeci… Baloda masasında oturduğunuz doktor. Galiba ahbabınız. Öteki Memduh Saner, sinir ve akıl hekimi. Ondan size hiç bahsetmedi, değil mi? Söylemez. Ben bu kadar hesaplı deli görmedim."

Bunlar da Vildan'ın Zafir'e dair söyledikleri:

"Bir değil, iki adamdır o. Bir bakarsın dünyanın en akıllı ve centilmen adamıdır, bir bakarsın gangster. (…) Bunun soyunda bir d*eğil, birkaç deli vardır. Fakat gitmez doktora. Gitse de ne fayda?* (…) Zafir adamakıllı oynatmış, değil mi? En tehlikelileri bu delilerdir. Çünkü akıllı görünürler. Ve krizleri tutmadığı zaman deli olduklarını anlayamazsınız."

Roman boyunca okuyucu da Nejat gibi Vildan ve Zafir'in öngörülemez davranışları ve şaşırtıcı hareketleriyle ters köşe oluyor. Roman âdeta bu iki hasta zihnin çelişkileri, hezeyanları yahut saplantılarıyla şekilleniyor. Olayların sürükleyiciliğini, merak uyandırıcılığını yaratan onların, özellikle de Vildan'ın bu özelliği oluyor.

Çılgın Akşamlar'ın sonunda Peyami Safa tıp konusundaki donanımını bir kez daha gösteriyor ve âdeta ünlü Amerikan dizi kahramanı "Doktor House" ya da şimdilerde Türkiye'de gösterilen uyarlamasındaki "Ateş Hekimoğlu" gibi Vildan ve Zafir'in tüm bu çelişkilerini bambaşka bir hastalığa bağlıyor.

Yani karakterlerin psikiyatrik rahatsızlıklarının temelinde farklı bir hastalık olduğu ortaya çıkıyor.

*

Çılgın Akşamlar, Peyami Safa'nın hastalıklara olan ilgisi ve tıbbi bilgisiyle harmanlayarak kendine mal ettiği, nevi şahsına münhasır hâle getirdiği bir popüler roman şablonunu en yetkin, en başarılı uyguladığı eseri sanırım.

Vildan karakteri, Safa'nın arzu nesneliğini yitirmeyen, dahası neredeyse tek başlarına sırtladıkları romanların ilk satırlarından itibaren tüm erkekleri etkisi altına almayı başaran meşum kadınları arasında özel bir yere sahiptir. Hatta belki bu kadınların *Selma ve Gölgesi*'nin Selma'sıyla birlikte en unutulmazıdır.

Fakat ne yazık ki tefrika edilişinden bugüne, dile kolay, yetmiş bir sene unutulmamak bir yana, keşfedilmeyi beklemiş durmuş. *Çılgın Akşamlar*'ın Vildan'ı sizi düşler âlemine çağırıyor. Yalnız bunlar her an kâbusa dönüşebilecek düşler, dikkatli olun. Pasifik adalarından birinde huzurlu bir ömrün hayalini kurarken kendinizi aniden bir cinayet planının içinde bulabilirsiniz.

Serdar Soydan

ÇILGIN AKSAMLAR

BÜYÜK AŞK ROMANI

Yazan: SERVER BEDİ No. 1

Bu kadın deli değilse başka neden korkabilirdi

BİRİNCİ KISIM

— 1 —

Trenin hareketine beş dakika vardı. Nejat kompartımanına yerleştikten sonra pencereyi aşa ra ve başını dışarıya uzattı. Ankaraya sık sık gittiği için onu uğurlamağa gelen yoktu. Fakat her zaman, başkalarını teşyiğ edenlerin ayrılık heyecanlarını seyretmekten hoşlanırdı. Gözleri vagonun basamakları önünde kucaklaşan bir subayla ihtiyar kadına doğru gi derken, bitişik kompartımanın penceresinden uzanan sarışın bir kadın başına takıldı. Fakat baş hemen geriye kaçtı ve kaybol du.

Tren, veda çığlıkları, havada sallanan eller ve mendiller arasında ağır ağır hareket ederken, sarışın baş pencerede tekrar göründü. Yüzü gar tarafına dönüktü ve Nejad onu göremiyordu. Fakat ikide bir geri çekilen ve türkek bir hareketle ileri doğru hafifçe uzanan bu zarif başda, birini görmek istediği halde onu görünmemek arzusu var gibiydi. Galiba kendisini göstermeden, rhtımda biriken kümeleri güzetlemeğe çalışıyor, tanınmamak için men dilke yüzünün yarısını örtüyordu. Yahut Nejada öyle geldi. Bitişik kompartıman da birinci mevki olduğu için her halde bu kadın yalnız seyahate çıkıyordu, Onu da kimse uğurlamağa gelmemişti. Tren gardan ayrılınca kadının başı pencereden dışarıya bir az daha uzandı. Yüzü Nejada döndü. Göz göze geldiler. Kadın hemen başını çekti ve bir daha çıkarmadı.

Nejad da otardı, kadın seyrin olduğu halde pencereyi kapamak istemedi. Bitişik komşu yalnızdı, zarifti, güzeldi. Nejad gibi otuz beşini yeni dolduran bir bekârda hemencecik macera ümitleri uyandıran şuh bakışları yoktu ama, gri yeşil gözlerinde ve başının hareketlerinde merak uyandıran bir ürkeklik ve arzu uyandıran bir çekingenlik vardı. Neden korkuyordu? Bir az evvel gözleri garda kimi aramış, niçin ona görünmekten kaçınmıştı? Bir sanatkâr muhayyilesi için bu iki işaretten bir roman doğabilirdi.. Fakat Nejad romancı değildi. Fransada «Ponts et Chaussées» i yeni getirmişti. Ankarada bir müteahhidin köprü planlarını götürüyordu. Güzel komşusunu daha fazla düşünmedi ve el çantasından bir kitap çıkarıp okumağa başladı.

Lokanta vagonunun çınğırağı çalıyordu. Hemen kalktı ve koridora çıktı. Bitişik kompartımanın önünden geçince, kadın, da çıkmıştı. Nejad geldiği ve onu yol verdi. Arkasından yürüdü. Kadının üstünde, gayet iyi dikilmiş bir gri tayyör vardı. Boyu ortadan uzun ve biçimliydi. Trenin sarsıntıları yürüyüşünün zarif ahengini bozmuyor, kıvrak vücudü her sni hareketin sürprizine hemen intibak ediyordu. Nejad hükmünü verdi: «Güzel kadın.»

Lokantada güzel kadın iki kişilik bir masaya oturdu. Trenin hareket istikametinin aksi tarafındaki koltuğu tercih etmiş ve arkasını geldiği vagona vermişti. Karşısında boş bir yer vardı. Nejad başile bir selâm vererek müsaade istedi ve oraya oturdu.

Kadının yüzüne bakmadı ve tabaksasını çıkardı. Bir sigara yaktı ve beraberinde getirdiği kitabı okumağa başladı. Fakat sayfanın kenarından kaçamak bakışlarla güzel komşusunu süzüyordu. Onu yaşında olmalıydı. Sarı saçları boyalı değildi. Gözlerinde korku olmadığı anlarda hülya vardı. Fakat dudakları yuvarlak ve etli bir az büyücek ağzının kenarlarında, saçının keskin realiterle temsalarının izlerine benzeyen ince çizgiler beliriyordu. Bunlar, kimbilir hangi zengin teerübelerin gizli yazılarıydı.. Yüzünün umumi ifadesinde de, yaşamış bir kadının henüz taze olgunluğu vardı. Her halde kız değildi, fakat parmağında halka yoktu. Nejada sezdirmemeğe çalıştığı bir maksatla, arkasındaki masalara bakıyormuş gibi yaparak ikide bir lokantanın kendi vagonlarına giden kapısına bir göz atıyordu. İçeri giren yolcunun koridoru gu adam olmadığını görünce rahatlamış gibi omuzları gevşiyor ve yüzünün çizgilerini dikleştiren endişe azalıyordu.

Kimden korkuyordu bu kadın?

Korktuğu muhakkaktı. Nejad bu noktada aldanmadığından emindi. Tahminlerinde dahma realist olmağa çalıştığı ve hayale kapılmaktan sakındığı için romanvak'aları düşünmek istemiyordu. Eğer muhayilesine serbest bir cereyan verse, bu kadının polis tarafından takibedilen bir casus, yahut kocasını üç saat evvel öldürüp bu trene kaçan bir kaatil, kıskanç aşkı tarafından öldürülmekten korkan bir günahkâr kadın olması ihtimalleri üzerinde hayallerini kosturabilirdi. Bu kadar ileri gitmek istemediği için daha basit bir ihtimal arıyor, bulamıyordu. Bu kadın deli değilse başka neden korkabilirdi?

Deli de değildi. Ahenkli yüzünde, gizli büyük ihtirasların sezdiren çizgiler umumi ifade ahengini bozmuyordu. Gözlerde gayrı tabii bir bakış yoktu. Başın ve omuzların hareketlerinde akıln hâkimiyetini ifade eden gayet sakin ve ağır-bir dalgalanış vardı.

Deli olmadığı da muhakkaktı. Çantasından çakmağını çıkardı, bir sigara yaktı. Gözleri tabii aryordu.. Nejad kendi önünde duran tablayı ona yaklaştırdı. Kadın, henüz sesini ve sövsini belli etmeyen fısıltı halinde bir teşekkürle mukabele etti.

Acaba Türk müydü? Her milliyeti kabule hazır beyneimilel bir çehre yapısına sahipti. Avrupa trenlerinde bu bilmece-kalındıara çok rastalmır. Nejad boşuna tahminlerle zihin yormağa çalışmadı. Ağır ağır çorbasını içti. Kadın sigarasını yeni yakmağı için olacak, çorbayı reddetmişti. Garsondan şarap istedi. Şivasi düşündü. Fakat «bayan» ve «şarap» kelimelerini iyi telâffuz etmesi Türk olduğu günün kâfi delilleri değildi. Nejad onu konuşturmak için bir çare araştırmağa başladı. Klasik bahaneyi kullandı ve sordu:

— Pençereyi bir az açabilir miyim?

Göz göze geldiler. Nejadın içinden garip bir seyyale geçti.

(Devamı var)

HİKAYE

İTİR

— Tecessüs, tahta kurduna benzar. Bir kere insanın içine düştü mü cadan kurtulmağa imkân yoktur. Kemirir durur...

Diye sözü başladı. Sonra gözlerini gözlerime dikti. Bakışlarıyle kalbimin derinliklerini araştırıyor gibiydi...

— Zorla değil ya birader, garip şekilde merak ediyorum. Arsamızın birkısmını ayrılmak, artık hriç partilerine gelmemen, âlemlerimizde bulunmamın beni, senin hakkında kurcalayıp duruyor. Birini yakaladın. Bilüyorum. Bilmek değil de kuvvetle tahmin ediyorum. Fakat bu hatun na biçim şey ki, senin gibi kurnaz tilkiyi, şirtlağından yakaladı?

Gülerek:

— Gırtlağımdan değil, kalbimden! dedim.

Soura, ciddileşerek:

— Nolur söylüyorum yalnı! dedim. Hayatımda ne kadın, ne kız kim seler yok. Sadece usanç var. Bıktım artık birişten de, hvardalıktan da, âvarelıktan da... Hattâ evlenmeği de düşünmüyorum değil.

— Hoppala... Delirdin mi yoksa? Senin gibi deli fişek evlenebilir mi hiç! Yazık âlemin kızına...

— Ya sen niye evlendin? Evlendiğin de hâlâ âvarelikten başını kurtaramıyorsun...

Birden gözlerinin merahlı ışığı bulutlandı. Yüzünün hatları derin bir keder ve ıstırap ifadesiyle derinleşti. Bir müddet öylece kopuduan kaldı. Sonra ağır ağır başını kaldırarak, küskün bakışlarla gözlerime baktı:

— Ben mi? dedi. Sen bana hakma asizim, benimki bir feragat ve fedâkârlık hikâyesidir...

Merakla :

— Nasıl? dedim.

— Kârın tayasının kundır... Bilmem ki gördün mü hiç? Na kadar güzeldir. Bir çok kimseler için cazibesine dayanılmaz.

O, gözlerimin önüne gelmişti. Saç ları kimiyah Sün ipekten, su yeşili renkli hasur ve sükûn veren bahâne gözleri, canfes parıltılı mutalı deri teni, hiç bir zaman yayla anklanmıyan büyük ve ağır, ya sesi... Sicak, yürüğe insanı büyüleyen sesi...

— Enistem Hüsnün sonra o beş parmak bırakarak ölmüştü. Onun, çocukları birer birer nekte aldı. Büyük bir sefalete düştüler rahlarını en büyüğü terzinden ö İkincisi, zenaatçuyuna düştü. Üçü kız, hepsi alıp bir Amerika kaçtı. Hasılı orak böylece döküldü — Peki niye yardım etmi Parası mı yoktu?

Yüzünün çizgileri ıstırap ifad kaybetmeden gülüdü:

— Çocuk insan biraderi... hara teşneme yabrardım... Fakat rarları her şeye rahat oldu. Bi rayonun ikbal etmediler. Teyzes kaybedince, kız ortada kaldı. gün bana geldi : «Ağabey, deyli. birini seviyorum. Şimdi kendiy şantinde okuyor. İki sene sonra sili bitecek. Senin yanında otura anlaşmada eder misiln?» Ağlıyord na, çok severdim. Fakat bu değdiğinde kucağa alınan, son linde büyüyen bir çocuğa duy mahabbetti. Onu bağrıma ba «Hele çok çükür aklın başına dedim. Elbet benimle beraber ot nişanının dönemini bekliyebil Nihal, böylece benim köşke yer Aradan henüz bir kaç ay geçmiş ortalığı bir dedikodudur sardı. B gibi çapkın bir adam kızı sağla rakmasınış. Yok teşrenâdemle ras hayatı yaşıyormuşum. Yok ay bir çocuk aldırıyormuşum. bu dedikodular arttıkça arttı, a dâiçe alevlendi. Bir taraftan kutlanıyor, öbür taraftan ça hayatıma devam ediyormuşum lâkasını biriyimişim sanki... birinde: «Nihal, kızım dedim. masımızı kurtarmak için bir gösteriş nikâhı yapalım. Sonrabenden boşanır ona ve O. minnet güzyaşlarıyla bu

Paranızı Vitrinlere Kaptırmayınız
Metresi 24 Liralık Kumaşlardan
İKİ PROVALI
ELBİSİ
95
Liraya
İBRAHİM İRGÖREN
Yüksek İktisat ve Tica
Mezunu Sultan Hamam Di
ranyan han üst kat No. 2
TUCCAR
Katan
ŞÜPHESİZ Kİ ŞIK GİYİNMEK İSTERSENİZ
Oğlu ve
Seçme YERL. ve İNG.LİZ kumaşlarımızı
GÖRMEDEN KARARINIZI VERMEYİNİZ
Tezahanemizde tasnifle de muamele yapılır
Adres: Karaköy Bebek Yokuşu durağı No. 62 Telef

PİYASADA PARA YOKSULLU- Zavallı adam büsbütün peri-

ÇILGIN AKŞAMLAR[1]

1

Trenin hareketine beş dakika vardı. Nejat kompartımanına yerleştikten sonra pencereyi açtı ve başını dışarıya uzattı. Ankara'ya sık sık gittiği için onu uğurlamaya gelen yoktu. Fakat her zaman başkalarını teşyie[2] gelenlerin ayrılık heyecanlarını seyretmekten hoşlanırdı. Gözleri vagonun basamakları önünde kucaklaşan bir subayla ihtiyar kadına doğru giderken bitişik kompartımanın penceresinden uzanan sarışın bir kadın başına takıldı. Fakat baş hemen geriye kaçtı ve kayboldu.

Tren veda çığlıkları, havada sallanan eller ve mendiller arasında ağır ağır hareket ederken sarışın baş, pencerede tekrar göründü. Yüzü gar tarafına dönüktü ve Nejat onu göremiyordu. Fakat ikide bir geri çekilen ve ürkek bir hareket ile ileri doğru hafifçe uzanan bu zarif başta birini görmek istediği hâlde ona görünmemek arzusu var gibiydi. Galiba kendisini göstermeden, rıhtımda biriken kümeleri gözetlemeye çalışıyor, tanınmamak için mendille yüzünün yarısını örtüyordu. Yahut Nejat'a öyle geldi. Bitişik kompartıman da birinci mevki olduğu için herhâlde bu kadın yalnız seyahate çıkıyordu. Onu da kimse uğurlamaya gelmemişti. Tren gardan ayrılınca kadının başı pencereden

---

[1] *Yeni Sabah* gazetesinde 5 Haziran-18 Ekim 1949 tarihleri arasında 131 tefrika hâlinde yayınlanmıştır.

[2] Yolcu etmeye.

dışarıya biraz daha uzandı. Yüzü Nejat'a döndü. Göz göze geldiler. Kadın hemen başını çekti ve bir daha çıkarmadı.

Nejat da oturdu, hava serin olduğu hâlde pencereyi kapamak istemedi. Bitişik komşu yalnızdı, zarifti, güzeldi. Nejat gibi otuz beşini yeni dolduran bir bekârda hemencecik macera ümitleri uyandıran şuh bakışları yoktu ama gri yeşil gözlerinde ve başının hareketlerinde merak uyandıran bir ürkeklik ve arzu uyandıran bir çekingenlik vardı. Neden korkuyordu? Biraz evvel gözleri garda kimi aramış, niçin ona görünmekten kaçınmıştı? Bir sanatkâr muhayyilesi[3] için şu bir iki işaretten bir roman doğabilirdi. Fakat Nejat romancı değildi. Fransa'da Ponts et Chaussees'i[4] yeni bitirmişti. Ankara'da bir müteahhidin köprü planlarını götürüyordu.

Güzel komşusunu daha fazla düşünmedi ve el çantasından bir kitap çıkarıp okumaya başladı.

Lokanta vagonunun çıngırağı çalıyordu. Hemen kalktı ve koridora çıktı. Bitişik kompartımanın önünden geçince kadın da çıkmıştı. Nejat çekildi ve ona yol verdi. Arkasından yürüdü. Kadının üstünde gayet iyi dikilmiş bir gri tayyör vardı. Boyu ortadan uzun ve biçimliydi. Trenin sarsıntıları yürüyüşünün zarif ahengini bozmuyor, kıvrak vücudu her ani hareketin sürprizine hemen intibak ediyordu.[5] Nejat hükmünü verdi: "Güzel kadın."

Lokantada güzel kadın iki kişilik bir masaya oturdu. Trenin hareket istikametinin aksi tarafındaki koltuğu tercih etmiş ve arkasını geldiği vagona vermişti. Karşısında boş bir yer vardı. Nejat başıyla bir selam vererek müsaade istedi ve oraya oturdu.

Kadının yüzüne bakmadı ve tabakasını çıkardı. Bir sigara yaktı ve beraberinde getirdiği kitabı okumaya başla-

---

[3] Hayal gücü.

[4] Fransa'da 1747 yılında kurulan mühendislik okulu.

[5] Uyum sağlıyordu.

dı. Fakat sayfanın kenarından kaçamak bakışlarla güzel komşusunu süzüyordu. Otuz yaşında olmalıydı. Sarı saçları boyalı değildi. Gözlerinde korku olmadığı anlarda hülya vardı. Fakat dudakları yuvarlak ve etli, biraz büyücek ağzının kenarlarında, saçının keskin realitelerle temaslarının izlerine benzeyen ince gölgeler beliriyordu. Bunlar kim bilir hangi zengin tecrübelerin gizli yazılarıydı. Yüzünün umumi ifadesinde de yaşamış bir kadının henüz taze olgunluğu vardı. Herhâlde kız değildi, fakat parmağında halka yoktu. Nejat'a sezdirmemeye çalıştığı bir maksatla arkasındaki masalara bakıyormuş gibi yaparak ikide bir lokantanın kendi vagonlarına giden kapısına bir göz atıyordu. İçeri giren yolcunun korktuğu adam olmadığını görünce rahatlamış gibi omuzları gevşiyor ve yüzünün çizgilerini dikleştiren endişe azalıyordu.

Kimden korkuyordu bu kadın?

Korktuğu muhakkaktı. Nejat bu noktada aldanmadığından emindi. Tahminlerinde daima realist olmaya çalıştığı ve hayale kapılmaktan sakındığı için roman vakaları düşünmek istemiyordu. Eğer muhayyilesine serbest bir cereyan verse, bu kadının polis tarafından takip edilen bir casus yahut kocasını üç saat evvel öldürüp bu trenle kaçan bir katil, kıskanç âşığı tarafından öldürülmekten korkan bir günahkâr kadın olması ihtimalleri üzerinde hayallerini koşturabilirdi. Bu kadar ileri gitmek istemediği için daha basit bir ihtimal arıyor, bulamıyordu. Bu kadın deli değilse başka neden korkabilirdi?

Deli de değildi. Ahenkli yüzünde gizli büyük ihtiraslarını sezdiren çizgiler umumi ifade ahengini bozmuyordu. Gözlerde gayritabii bir bakış yoktu. Başın ve omuzların hareketlerinde aklın hâkimiyetini ifade eden gayet sakin ve ağır bir dalgalanış vardı.

Deli olmadığı da muhakkaktı. Çantasından paketini çıkardı, bir sigara yaktı. Gözleri tabla arıyordu. Nejat kendi

önünde duran tablayı ona yaklaştırdı. Kadın henüz sesini ve şivesini belli etmeyen fısıltı hâlinde bir teşekkürle mukabele etti.[6]

Acaba Türk müydü? Her milliyeti kabule hazır beynelmilel[7] bir çehre yapısına sahipti. Avrupa trenlerinde bu bilmece kadınlara çok rastlanır. Nejat boşuna tahminlerle zihin yormaya çalışmadı. Ağır ağır çorbasını içti. Kadın sigarasını yeni yaktığı için olacak, çorbayı reddetmişti. Garsondan şarap istedi. Şivesi düzgündü. Fakat "beyaz" ve "şarap" kelimelerini iyi telaffuz etmesi Türk olduğunun kâfi delilleri değildi. Nejat onu konuşturmak için bir çare araştırmaya başladı. Klasik bahaneyi kullandı ve sordu.

"Pencereyi biraz açabilir miyim?"

Göz göze geldiler. Nejat'ın içinden garip bir seyyale[8] geçti.

Kadın "Buyurunuz," dedikten sonra hemen arkasına bakmıştı. Yine korkuyordu. Nejat da onun baktığı tarafa hayretle baktı ve gülümsedi. Kadından bu korkusunun izahını beklemiş oluyordu. Garson onun şarabını getirince Nejat da aynı şaraptan istedi. Bu sefer kadın gülümser gibi oldu, fakat dudaklarının etrafındaki bu ümit verici çizgilerin görünmesiyle silinmesi bir oldu.

Nejat'ın yabancı memleketlerdeki cesareti yoktu. Etrafta hiç kimsenin bakışları onların üzerinde ısrarlı bir tecessüsle[9] durmadığı hâlde herkes onları seyrediyormuş gibiydi. Kadının ikide bir etrafına bakması onda bu yanlış hissi kuvvetlendiriyordu.

Yemeğin sonuna kadar aralarında konuşma fırsatı zuhur etmedi.[10] Kadın bir sigara daha yakmak için kibrit

---

6 Karşılık verdi.
7 Uluslararası.
8 Akım.
9 Merakla.
10 Belirmedi.

kutusundaki son iki çöpün de ihanetine uğradı. Bunlardan birinin alevi yanar yanmaz söndü, öteki de kırıldı. Nejat garsondan evvel davranıp kadının sigarasını yaktıktan sonra "Bu kibritler böyle," dedi.

"Evet."

"Bu kutu sizde dursun hanımefendi. Gece lazım olur. Yalnız seyahat ediyorsunuz, değil mi?"

Kadın yine arkasına dönüp baktıktan sonra "Evet!" dedi.

Nejat artık cesaretlendi.

"Affedersiniz," dedi, "bana... Bir... Korkunuz varmış gibi geliyor."

Kadının başında tasdike[11] de hayrete de benzeyen küçük bir hareket belirdi. Önüne bakıyor ve cevap vermiyordu. Nejat gözlerini onun yüzünden ayırmadı ve bu ısrarlı bakışlarıyla bir izah beklediğini ona anlatmaya çalıştı.

Kadın, gözlerini yavaş yavaş ona doğru kaldırdı, sonra kaşlarını kaldırarak yaldızlı yeşil gözlerini sislendiren müphem[12] bakışlarla "Belki..." dedi.

Nejat yeniden özür diledi.

"Affedersiniz. Bana öyle geldi ve merak ettim. Size bir yardımım dokunabilir mi?"

Kadın tekrarladı.

"Belki..."

"Pencereden gara baktığınız zaman da hem birisini görmek hem de gizlenmek istiyor gibiydiniz. Burada da hep arkanıza ve kapıya bakıyorsunuz. Herhâlde bu trende korktuğunuz birisi var."

Kadın tekrar arkasına baktı ve ona doğru eğilerek alçak sesle "Yavaş söyleyiniz," dedi.

Nejat en alçak sesiyle sordu.

"Sizi bir takip eden mi var?"

---

[11] Onaylamaya.

[12] Belirsiz.

Kadın gözlerini yumdu; derin bir nefes aldıktan sonra gözlerini açtı, mırıldanır gibi "Olabilir," dedi, "bilmiyorum. Fazla sormayın."

"Bir kıskançlık vakası mı?"

Kadın deminden beri gittikçe ileriye doğru uzanan başını geriye çekerek dik ve ciddi durdu. Cevap vermedi. Nejat'ın suali değiştirmesi lazımdı.

"Size ne faydam dokunabilir?"

"Onu da bilmiyorum. Sırası gelirse ben sizden rica ederim. Başka şeyden bahsedelim. Ankara'da mı oturuyorsunuz?"

"Hayır, İstanbul'da. Fakat sık sık Ankara'ya giderim. Siz de İstanbul'da mı oturuyorsunuz?"

Kadın gülümsedi ve cevap vermedi. Kendisine ait bir şey sorulmasını istemiyordu.

Aralarına sıkıcı bir sessizlik girdi. Kadın artık arkasına bakmıyor ve Nejat'la tanıştığı andan beri daha rahat görünüyordu. Bir aralık sordu.

"Spor yapar mısınız?"

Nejat bir omuzunu kaldırarak "Bazen," dedi, "vakit buldukça..."

"Ata biner misiniz?"

"Hayır."

"Yüzer misiniz?"

"Oldukça."

"Silah kullanır mısınız?"

"Biraz."

"Silah taşır mısınız?"

Nejat kadının yüzüne baktı.

Onun gözlerinde parlak bir dikkat ve dudaklarında gülümseme vardı. Daha doğrusu bu sualinin garabetini[13] tebessümle örtmeye çalışıyordu.

Nejat sordu.

[13] Garipliğini.

"Niçin sordunuz bunu?"

Kadının yüzünden silinen bütün manaların yerini ince bir belirsizlik sisi kapladı. Yalnız bir tereddüt geçirdiği seziliyordu. Nihayet dedi ki:

"Bir tehlike geçiriyorum. Ne olduğunu sormayınız."

"Şimdi mi tehlike içindesiniz?"

"Sormayınız."

"Benim silahlı bir müdahaleme lüzum mu olacak?"

"Hayır. Silahınız varsa bana veriniz."

"Bir eski Browning'im[14] var. Fakat... Affedersiniz... Maksadınızı anlamadan bunu size vermekte biraz tereddüt ederim."

Kadın birdenbire güldü.

"Sizi vurmam, emin olunuz," dedi.

"Teşekkür ederim. Fakat benim silahımla başka birinin vurulmasını da ister miyim?"

"Başka birini de vuracak değilim."

"O hâlde boş tabanca istiyorsunuz."

"Hayır, çocuk değilim."

"Dolu tabancanın adam öldürmekten başka bir işe yaradığını zannetmiyorum."

"Yarar. Siz adam öldürmek için mi silah taşıyorsunuz?"

"İcabında... Evet."

"Ben de icabında bu silahı kullanacağım."

"Sırf müdafaa için…"

"Tabii."

"Bu trende mi?"

"Sormayınız."

"Soracağım. Bana her şeyi anlatırsanız hem silahımı hem de dostluğumu kazanırsınız."

Kadın durdu. Kaşları hafifçe çatıldı. Dudaklarının etrafında yine o ince sır çizgileri vardı. Gülümsüyor muydu? İçinde geçen mücadeleyi frenlemek için sarf ettiği gayret

[14] 1927'de Utah, ABD'de üretimine başlanılan silah markası.

ağzının etrafındaki adaleleri hafifçe takallüs mü ettiriyordu?[15]

Hayır, işte gülüyordu; yüzünü aydınlatan parlak dişlerinin bütün tazeliğiyle gülüyordu. Sofradan kalkmaya hazırlanarak doğruldu.

"Küçük bir şaka," dedi, "mazur görürsünüz, değil mi? Birbirimizi tanımamakta devam edelim, biraz vakit geçsin diye latife ettim. Deminden beri bana dikkatle baktığınızı ve merak ettiğinizi görüyordum. Kim bilir ne romanlar geçti hatırınızdan. Beni takip ediyorlar, beni öldürecekler... Yahut polis arkamdan geliyor, değil mi? Ne basit bir şey hâlbuki. Bizden sonraki vagonda hoşlanmadığım bir kadın var. Gevezedir. Benim bu trende olduğumu görürse gelir, gece yarılarına kadar yanımdan ayrılmaz. Korkuyordum beni görür diye. Yemek yemek için buraya da gelebilirdi, gelmedi. Tehlike kalmadı. Şimdi müsaadenizle yatacağım. Bonne nuit!"[16]

Kadın Nejat'ın yüzündeki hayreti gülümseyen gözleriyle bir an seyrettikten sonra masadan kalktı ve uzaklaştı.

Nejat yalnız kalınca kızardı. Bu ihtimali niçin düşünmemişti? Bir kadın kendisini rahatsız edebilecek başka bir kadının huzurundan korkabilirdi. Nejat'ın hemen bu korkuyu dramlaştırarak o kadına yardım teklif etmeye kadar varması fazla gülünçtü. Bir kahkaha bombardımanına tutulmadığına şükretti. Sabit bakışlarıyla kadını rahatsız da etmişti, yemekte karşısına dikilmişti. Fakat onun bu derece nezaketine hayran olmak mı, gizli istihzasına[17] kızmak mı lazımdı?

Nejat şaşırdı. Karşısında duran şişelere baktı. Kadın şarabından ancak birkaç yudum içmişti. Nejat onu rahatsız etmeseydi kadın belki gece yarısına kadar burada oturacaktı.

---

[15] Kasıyor muydu?

[16] Fransızca, "İyi geceler!"

[17] Alayına.

Orada herkes bu manzarayı seyretmiş ve konuşulanları duymuş gibi etrafa bakmaktan utanıyordu. Kalktı. Yatakta hep onu düşündü. İşte şurada, şu ince tahta bölmenin arkasında yatıyordu. İki yatak arasında bu yakınlık Nejat'ta kolay ve tatlı sergüzeşt[18] hayalleri uyandırdı. Hakikatte ikisini ayıran engeller bu ince bölmeden çok daha kalın ve şu küçük mesafeden daha büyüktü. Onları aşmak zor ve imkânsızdı. Kadında Nejat'la dost olmak arzusu bulunsaydı onu sofrada çabucak bırakıp gitmemesi lazımdı. Onunla konuşunca hayal kırıklığına mı uğramıştı? Evli miydi, serbest değil miydi? Evli değilse başka birine mi bağlıydı? Herhâlde geniş bir hürriyet içinde yaşayan bir kadına benziyordu. Yahut çok gezmiş ve çok görmüştü. Nejat'la konuşuşunda sıkılganlık yoktu. Kendine hâkimdi. Hâlinde insana çabuk işleyen ve kolay kolay silinmeyecek bir tesir vardı. Bak, işte şimdi Nejat hâlâ onu düşünüyor ve bundan zevk duyuyordu. Ertesi sabah kahvaltıda onu tekrar görmek ümidine sarıldı ve uyudu.

Sabahleyin lokantaya girdiği zaman onu göremedi. Dün geceki iki kişilik masaya oturdu. Karşıki boş koltuğa ondan başka birinin gelip oturmaması için kalktı, koltuğu masaya dayadı.

Bekledi. Gözleri hep kapıdaydı. Gelmezse Nejat'tan kaçıyor veya ona hiç ehemmiyet vermiyor demekti. Biraz daha bekledikten sonra hülyalara nihayet vermek lazımdı.

Çok beklemedi. Kadın yataklı vagonlara alışmış bir insanın iyi geçirdiği bir geceden sonra kazandığı tazelik ve çeviklik içinde, daha dinç ve güzeldi. Boş yer aramak için masalara gözlerinin tatlı yeşilini gezdirirken sanki bu kadar eşyayı ve havayı yaldızlıyordu. İki adım kadar ilerleyince Nejat ayağa kalktı ve ona karşısındaki koltuğu gösterdi.

Kadın yaklaştı.

---

[18] Macera.

Nejat hemen koltuğu düzelterek "Bunu sizin için kapattım," dedi.

"Teşekkür ederim."

Kadın oturdu. Yüzünde tatlı bir sabah neşesinin parıltısı vardı.

Nejat sordu.

"İyi uyudunuz mu?"

Kadın, gözlerini yaklaşan garsona çevirerek cevap verdi.

"Teşekkür ederim."

Uzunca bir sessizlik oldu. Kadın konuşma cesareti veren bakış ve hareketleri ondan esirgiyor, gündüz ışığında yaldızlanan gözlerini dışarıdaki bozkırın kuru sarılığı üzerinde gezdiriyordu. Herhâlde başka boş yer olmadığı için buraya oturmuştu. Nejat'la konuşmak istemiyordu.

Ne olursa olsun, teşebbüs fırsatı kaçmış değildi. Nejat cesaret etti.

"Bir şeyi çok merak ediyorum," dedi. "İsminiz nedir?"

Kadın gözlerini manzaradan ayırmadan "Sizin için mi?" diye sordu.

"Benim için ve herkes için."

Kadın o zaman Nejat'a baktı ve güldü.

"Hayır," dedi, "sizin için. Yalnız bunu söyleyebilirim."

Nejat da ona hayretle bakarken, aptal görünmemek için güldü, fakat itiraf etti.

"Ben sizin söylediklerinizi güç anlıyorum. Sizin bana mahsus bir isminiz mi olacak? Herkes için ayrı ayrı isminiz mi var?"

"Hayır herkes için bir ismim var. Bunu size söyleyemem. Tanışmak istemiyorum. Fakat trende rastladığınız, ilk ve son defa gördüğünüz bir kadına mutlaka bir isim koymak lazımsa onu da ister siz bulunuz, isterseniz ben."

"Siz bulunuz."

"Rana!"

"Rana…"

"Evet, birdenbire hatırıma geldi, söyledim. Uydurma isimleri sevmem."

Nejat "Buna da şükür" der gibi boynunu büktü.

"Pekâlâ," dedi, "isim güzel, ona diyeceğim yok. Fakat niçin benden hakiki isminizi gizliyorsunuz?"

"Bunu anlatamam ki… Bütün hayatımı anlatmalıyım."

"Anlatınız."

"Hayır. Mümkün değil."

"Ankara'da mı oturuyorsunuz?"

"Nafile sormayınız."

"Evli misiniz?"

"Sormayınız dedim."

"Beni çok meraka düşürüyorsunuz."

"Konuştuklarımızı unutunuz."

Kadın kalktı ve ilave etti.

"Dostluğumuz burada bitiyor," dedi. "Sizden rica ederim, beni bir yerde görürseniz, hiç tanımamış gibi hareket ediniz."

Kadın uzaklaştı ve biçimli vücudunun gizli arzuları tazeleyen salıntılarıyla lokanta vagonundan çıktı.

2

Nejat bu kadını günlerce unutmadı. Ankara caddelerinde gözleri onu boş yere aradı. İyi ailelere mensup tanıdıklarına onu tarif etti ve hüviyetini öğrenmek istedi. Muvaffak[19] olamadı. Ona karşı adi bir meraktan çok fazla bir şey, delice bir sevgiye kadar gidebilecek müphem fakat çok kuvvetli bir his duyuyordu. Bütün hayatında tanıdığı kadınlar arasında aradığı tipin ölçülerine en yakın olanı oydu. Onu unutmaya muvaffak olamıyordu.

---

[19] Başarılı.

İstanbul'a döndükten bir hafta kadar sonra ona Beyoğlu Caddesi'nde rastladı. Bu tesadüfün de bir başkalığı vardı. Nejat, Tünel'den Galatasaray'a doğru hızla yürüyordu. Karşıdan gelen genç bir kızla çarpışmamak için birdenbire durakladı. Sağa doğru bir adım attı. Kız da o tarafa doğru geldiği için yine birbirlerinin yolunu kestiler. Nejat bu sefer sola doğru kaydı, kendisine yol arayan kız da o tarafa doğru gidince yine göğüs göğse geldiler. Kız bir kahkaha attı ve durdu, bakıştılar.

Tuhaf şey! Nejat bu güzel yüzü hem tanıyor hem tanımıyordu. Hafızası çırpınırken gözleri bu kızın arkasında duran ve ona bakan bir kadının gri yeşil gözleriyle karşılaştı: Trendeki kadın! Nejat selam verecekti, fakat o, kızın yanında yürüdü.

Demek ki beraberdiler ve Nejat ilk dalgınlık anı içinde onu görmemişti. Hemen döndü ve gözleriyle onları bir müddet takip etti. Sonra gayriihtiyari onların peşinden yürümeye başladı.

Kadın, içinde meşhur bir kadın terzisinin bulunduğu bir apartmana girmişti. Ondan ayrılan kız kardeşi kaldırıma geçti. Bir an şaşıran Nejat ne yapacağını bilmeden kızın arkasından yürüdü. Onunla konuşabilir miydi? Ona biraz evvel ayrıldığı kadını sorabilir miydi? Böyle şeylere cesareti yoktu. Hayatında hiçbir kadını takip etmemiş, cadde ortasında bir yabancıya hitap etmek cüretini kendisinde göremişti. Fakat işte, kızın mıknatısı onu çekiyordu.

Herhâlde kardeştiler. Birbirlerine çok benziyorlardı. Aralarında dört beş yaştan fazla fark olamazdı. Ablasında has lezzetler vadeden bir olgunluk, bu kızda epeyce yorduktan sonra hazinelerini açabilecek bir tazelik vardı. Nejat onu gözden kaybetmemek için yolcular arasında zikzaklar yaparak sağa sola sekiyordu.

Kız büyük bir kundura mağazasına girdi. Nejat da küçük bir tereddütten sonra onun arkasından girdi.

Mağaza kalabalıktı. Kunduracıların hepsi müşterilerle meşguldü. Kız ortadaki vitrinin önünde durdu. Nejat da onun biraz gerisinde durdu. Serbest kalan satıcılardan biri kıza doğru yaklaşarak ne arzu ettiğini sordu.

"Sarı lame bir pabuç arıyorum," dedi kız.

"Buyurunuz, oturunuz."

Kız otururken, aynı adam Nejat'a ne istediğini sordu.

"Bir rugan iskarpin!"

"Buyurunuz... Şimdi..."

Nejat da kızdan iki iskemle ötede oturdu, bekledi. Kunduracı elinde kutularla kızın ayaklarına doğru eğilmişti. Ona bir sarı lame pabuç giydirdi. Bol gelmişti. Bir tane daha giydirdi. Fakat kız atkılı pabuç istemiyordu.

"Ismarlama yapalım," dedi kunduracı.

Kız ahenkli bir sesle "Hayır," dedi, "bana bu gece balo için lazım!"

Nejat hemen bu kızı geceki balolardan birinde görebileceğini düşündü. Ablasını da görebilirdi. Belki de terziye uğrayan kadın oradan yeni balo elbisesini alacaktı. Fakat Nejat o gece nerede balo olduğunu bilmiyordu. Hangisine gideceklerdi? Kunduracı kıza başka bir pabuç giydirmiş, "Bu tam ayağınıza göre," diyordu.

Kız ayağa kalktı ve aynaya doğru birkaç adım atarken Nejat'ın dikkatli bakışlarıyla karşılaştı. Biraz şaşırdı ve durakladı, sonra gülümseyerek aynaya baktı. Kunduracı tekrarlıyordu.

"Tam ayağınıza göre, çok güzel."

O sırada kızla göz göze gelseydi Nejat da bakışlarıyla kunduracıyı tasdik edecekti.[20] Fakat olmadı. Kız, Nejat'a arkasını döndü, sonra oturdu, pabucu ayağından çıkaran kunduracıya "Pekâlâ," dedi, "sarınız."

[20] Onaylayacaktı.

Ve paketini alıp dükkândan çıktı. Nejat'ın orada durması için sebep kalmamıştı. Kunduracının getirdiği iskarpinleri beğenmedi ve dükkândan çıktı. Fakat kızı kaybetmişti.

Şimdi o gece nerelerde balo olduğunu öğrenmesi lazımdı. Kızın hangisine gideceğini bilmediği için hepsine uğramaya ve onu aramaya karar verdi.

Bir cumartesi akşamıydı. Tokatlıyan'da ve Taksim Gazinosu'nda iki balo vardı. Nejat her ikisinin de davetiyelerini buldu, aldı ve apartmanına döndü.

Talimhane'de oturuyordu. Ablası bir ay evvel İzmir'e gittiği için yalnızdı. Hizmetçiye baloya gideceğini haber verdi ve beyaz boyun bağıyla frakının yeleğini ütületti.

Düşünüyordu: Balolardan birinde kızı ve ablasını görürse ne yapacaktı? Kendisine Rana adını takan kadın "Beni bir yerde görürseniz hiç tanımamış gibi hareket ediniz," demişti. Nejat, mesleğinden gelme bir alışkanlıkla, bütün hareketlerini önceden planlamaya çalışırdı.

Fakat hayatın hiçbir programa sığmayan tesadüfleri ve sürprizleri olduğunu da bilmez değildi. Çok defa insanın bunlar sayesinde eğlendiğini, canının sıkıldığını, mesut veya bedbaht olduğunu da bilirdi. Tesadüfün karanlığından doğan bu iki kız kardeşle tanışmak şansını yine tesadüfe bırakmak lazım geliyordu.

Saat on buçuğa kadar evde kaldı ve on bire doğru Taksim Gazinosu'na gitti. Balo henüz kalabalık değildi. Hiçbir tanıdığa rastlamadı ve masada tek başına oturmaktan sıkıldı. Kapıdan uzakta olduğu için de girenleri de iyice göremiyordu. Balonun mevcudu ancak on ikiye doğru tamamlanabilirdi. Bir saat oturmaya, sonra bütün gazinonun içinde ve arkadaki piyango salonunda esaslı bir araştırma yapmaya karar verdi.

Gözleri dans edenlerden ve etraftaki masalara gelenlerden ayrılmıyordu. İkide bir büyük kapıya ve saate bakı-

yor, hâlâ baloya gelenler olduğunu gördüğü için yerinden kımıldamıyordu. Uzaktan birkaç kişi ile selamlaştı, fakat bunlardan hiçbiri yakın tanıdık ve dost değildi. Bir arkadaşa rastlasa, onunla konuşarak salonları rahat gezebilir ve araştırabilirdi.

On ikiye doğru kalktı ve büyük kapının önündeki küçük merdiven başına kadar giderek salonun iki tarafına da baktı. Gözleri keskindi. Uzaktan görüyordu. Sonra masaların arasından geçti ve arka masalara bir göz attı. Süratle geriye dönüp piyango salonuna da baktıktan sonra kız kardeşlerin bu baloda olmadıklarına hükmetti. Pavyona da bir uğradı, orada da yoktular.

Bir taksiye atladı ve konaktaki baloya gitti. Daha salona girer girmez, karşı tarafta öndeki masalardan birinde iki kız kardeşi de gördü. Yanlarında Doktor Şükrü Ünsal ve karısı da vardı. Nejat sevindi ve kendi kendine "İşte bu mükemmel," dedi, "Şükrü beni onlara takdim eder."

Fakat geç gittiği için ancak dipteki salonun en sonunda, kız kardeşleri uzaktan görmeye bile imkân vermeyen küçük bir masa bulabilmişti. Oturdu ve cesaretini alevlemek için viski ısmarladı. İkinci veya üçüncü kadehten sonra teşebbüse geçecekti. Fakat nasıl? Bu nasılın cevabı da o kadehlerin içinden çıkacaktı.

Gözleri birçok dost simalara rastlıyordu. Uzaktan hepsiyle selamlaştı. Belki onlar arasında bu kızları tanıyan vardı. Öndeki masalardan birinde oturan Mimar Süleyman onu el işaretleriyle masasına çağırıyordu. Yanında karısından başka kimse yoktu. Nejat ikinci viski kadehinden sonra kalkıp onların yanına gitti. Biraz oturdu. Seniha dans etmek istiyordu, fakat kocasının gönlü yoktu. Nejat'la beraber dansa kalktılar. Orta salona geçtiler. Nejat uzaktan, kadına iki kız kardeşi gösterdi ve sordu.

"Bunları tanıyor musunuz?"

"Hayır. Ben de merak ettim soruşturdum. Yeni görünen insanlar bunlar. Bir tanesi Amerika'daymış, yeni gelmiş. Bütün harp içinde Amerika'da kalmış zengin bir tüccarın kızıymış, kocasından boşanmış, tüccarın da adını söylediler ama unuttum."

"Onun adını söylediler mi?"

"Hayır."

"Yanındaki kız nesi? Kız kardeşi mi?"

"Öyle olacak. Benziyorlar birbirlerine. Pek mi beğendiniz?"

"Tanışmak isterdim doğrusu."

Onların masasına yaklaşıyorlardı. Doktor Şükrü, Nejat'a hararetli bir selam verdi. Mimar Süleyman'ın karısı "İyi ya işte," dedi. "Doktor Şükrü Bey sizi onlara takdim eder. Hangisini beğendiniz?"

"Doğrusu, Seniha Hanım, ikisi de hoşuma gidiyor."

"Şansınızı bir deneyin bakalım."

Viskinin verdiği cesareti Şükrü'nün hararetli selamı arttırmıştı. Nejat danstan sonra kız kardeşlerin masasına doğru ağır ağır yürüdü, Şükrü'nün önünde durdu. Ve hepsini selamladıktan sonra doktorun karısına bir dans teklif etti. Tangoya başlar başlamaz "Hanımefendi," dedi, "tecessüsümü mazur görünüz, yanınızdaki kadınlar kimlerdir?"

Şükrü'nün karısı bazen, hele bir iki kadeh içtikten sonra kendisiyle ciddi konuşulamayacak kadar alaycıydı.

"Beni sorguya çekmek için mi dansa kaldırdınız?" dedi. "Böyle vazifeler almak istemem."

"Ne vazifesi hanımefendi?"

"Oltanızı benden mi istiyorsunuz?"

"Ne oltası? Ben lüfer avına çıkmadım."

Nazire bir kahkaha attı. Omuzlarından yükselen *Arpege*[21] kokusuna şarap kokusu karışmıştı. Tombul vücuduna rağmen tangoyu biçimli ve hafif oynuyordu.

[21] Lanvin markasının ilk olarak 1927'de piyasaya sürdüğü kadın parfümü.

"Kendiniz sorarsınız," dedi.

"Kime?"

"Hangisini seçtinizse ona."

"Nerede?"

"Dansa kaldırırsınız."

"Beni çağırın masanıza. Onlara takdim edin."

"Peki. Fakat işte o kadar."

"O kadar... Üst tarafına karışmayın."

Masaya döndüler. Nejat eğilerek Şükrü'nün karısı Nazire'ye teşekkür ederken, kadın ona "Biraz oturmaz mısınız?" dedi.

Nejat takdim edilmek için bekledi. Nazire onu evvela trendeki kadına takdim etti.

"Nejat Bey… Vildan Hanım…"

Sıra Vildan'ın kız kardeşine gelince, Nazire Hanım sadece "Selmin!" dedi.

Nejat, Selmin'in tam karşısına oturmuştu. Kızla göz göze geldiler. Selmin'in ince dudaklarının etrafında gizli bir tebessüm belirip kayboldu. Ablası Vildan ciddi, hatta biraz da gayrimemnundu. Nejat'a hiç bakmıyor, yaldızlı yeşil gözlerini etrafta dolaştırıyordu.

Nazire, Nejat'a döndü ve sordu.

"Siz balolara gelir misiniz?"

"Bu sene ilk defa geliyorum."

"Hangi rüzgâr attı?"

"Bilmiyorum. Gizli bir kuvvet beni çekti."

Selmin'le yine göz göze geldiler. Bu sefer kızın dudaklarında tebessüm biraz daha gizliydi. Nazire devam etti.

"Evet, bu akşam neşeli görünüyorsunuz."

"Neşeli miyim, bilmiyorum. Fakat içimden çok mesudum."

"Bir şey içmez misiniz? Bir şarap yahut viski..."

"Biraz sonra... Teşekkür ederim şimdilik."

"Şimdilik Selmin'le bir dans tercih mi edersiniz?"

"Tenezzül ederlerse."

Genç kız doğruldu ve mırıldandı.

"Estağfurullah."

Nejat ağır ağır kalktı ve eğildi. Kızla dansa başladıkları zaman hemen itiraf etti.

"Beni çeken sizsiniz. Ablanızdan ayrıldınız. Takip ettim sizi. Hayatımda ilk defa sizi takip ettim. Emin olunuz buna. Sokakta böyle tecrübeleri hiç sevmem ve beceremem. Siz beni bir mıknatıs gibi çektiniz! Hatta... Sizinle göğüs göğse geldiğimiz zaman da öyle… Hep sizin tarafınıza kayıyor, yolunuzu istemeden kesiyordum. Kunduracıda bu geceki balolardan birine gideceğinizi anlayınca bütün baloları dolaşmaya karar verdim. İki tane varmış. Evvela Taksim'e gittim. Bir saatten fazla bakındım, sizi göremeyince buraya geldim."

"Zekisiniz."

"Teşekkür ederim. Fakat bundan sonra sizi görmemi tesadüflere bırakmamak lütfunda bulunur musunuz?"

Selmin gülümsedi fakat cevap vermedi. Gözleri ablasının gözlerinden daha koyu bir maviye, laciverde çalıyordu. Daha parlaktı. Burnu ve ağzı daha ufaktı. Yanaklarında pek az pudra vardı ve teni çok tazeydi. Vücudunda frenli bir kıvraklık seziliyordu. Kendini bıraksa mafsallarının[22] elastikiyeti artacaktı. Sambayı çok iyi oynuyordu. Nejat ısrar etti.

"Tesadüf her zaman beni bugünkü kadar bahtiyar etmez. Bana sizi tekrar görmek fırsatını vermez misiniz?"

"Nerede?"

"Bu sefer tesadüfe biz hâkim olalım. Mesela... Durunuz… Hachette Kitapevi[23] var ya... Yarın değil, öbür gün, hayır daha öbür gün, salı günü, öğleden sonra saat... Saat dörtte oraya gelirseniz birbirimize rastlamış oluruz."

---

[22] Eklemlerinin.

[23] 1926 yılında kurulan bir yayınevi ve daha sonra kitabevi zinciri olan Hachette'in Tünel'deki şubesi.

"Sonra?"

"Sonra... Markiz'de[24] biraz otururuz."

"Aman! Katiyen. Bakınız, şöyle olur. Ben kütüphaneden çıkarım, siz yine uzaktan beni takip edersiniz. Karşıdaki sokakta bir siyah otomobile gireceğim. Siz de gelir, girersiniz. Direksiyonda ben bulunacağım. Biraz gezeriz."

"Mükemmel. Size çok minnettarım. Fakat bir ricam var. Bunu, tabii ablanıza söylemeyeceksiniz."

Selmin kısa bir kahkaha ile "Ablama mı?" dedi, "Peki, peki."

Hâlâ gülüyordu. Nejat bu mahremiyette gülünecek ne olduğunu düşündü, bulamadı.

"Çok minnettarım size," diye tekrarladı. "Unutmayacaksınız değil mi?"

"Hayır."

Ve bu cevabını sabit bir tatlı bakışla da kuvvetlendirdi.

Nejat daha alçak bir sesle "Ben şimdi ablanızın şüphesini silmek için ondan da bir dans rica edeceğim."

Selmin'in dudaklarının etrafında doğmaya hazır bir gülüş silindi. Saklanmış bir istihzaya[25] benzeyen bu gölge Nejat'ı biraz şaşırttı. Fakat izahat[26] istemesine vakit kalmadan dans bitmişti.

Masaya dönüp oturdular.

Doktor Şükrü, Vildan'a telefon denilen aleti icat eden zata düşman olduğunu söylüyordu. Hastalar ona evinde rahat yemek yedirmiyorlarmış. Vildan onu dinliyor gibiydi. Hep etrafına bakıyor, arada bir belli belirsiz bir silkinişle ürperiyordu. Yine mi korkuyordu? Ondan bir dans rica etmeye hazırlanan Nejat'ın içinde de anlaşılmaz bir korku vardı. Bekledi. Nazire de bir doktorla evlenmenin

[24] 1940 yılında açılan ve İstiklal Caddesi üzerinde yer alan pastane.

[25] Alaya.

[26] Açıklama.

"yarım evlilik" olduğunu söylüyor, "Fakat ikinci bir yarım aramıyorum," diyordu.

Kocası bu tehlikeli gevezeliği kesmek için onu dansa kaldırdı. Nejat kendisine hiç bakmayan Vildan'a doğru hafifçe eğilerek "Danstan hoşlanır mısınız?" diye sordu.

Kadın başını hafifçe yukarı aldı ve gözlerinin ucuyla ona bakarak "Her zaman değil," dedi.

"Mesela... Biraz sonra?"

"Yorgunum bu akşam."

"Çok rica edersem?"

"Vals yorucudur."

"Bu vals bitsin öyle ise."

Doktor Şükrü ile Nazire döndükleri zaman Nejat kalktı ve eğildi.

İlk adımlarda hiçbir şey konuşamadılar. Nejat mırıldandı.

"Ne tesadüf değil mi?"

Vildan ona anlamayan gözlerle baktı.

Nejat devam etti.

"İstanbul o kadar büyük yer değildir, er geç size rastlayacaktım, fakat bu kadar çabuk tesadüf edeceğimi ümit etmiyordum."

Kadın dansın ritmini bozan bir duraklama içinde Nejat'a hayretle bakarak "Ne söylüyorsunuz?" dedi. "Bu kadar çabuk ne demek? Ne tesadüfü? Anlamıyorum."

"Trendeki tesadüfümüzden sonra bu tesadüf..."

Kadın yine durdu.

"Hangi tren?"

"Ankara treni."

"Ben iki seneden beri Ankara'ya gitmedim."

Nejat güldü.

"Öyleyse," dedi, "ben sizin hayalimizle tanıştım. Ne kadar size benziyordu. Tıpatıp sizdiniz: Bu altın saçlar, bu… Bu bir yaz güneşi altında harelenen deniz gibi yaldızlı yeşil

gözler... Bu şeytanca zeki gülüşler saklayan olgun ve ihtiraslı dudaklar... Bu kıvrak ve ateşli vücut... Tıpkısı, hatta bakınız, şu çenenizin biraz üstündeki incecik ben bile tıpkısı."

Kadın yine durakladı ve Nejat'ın gözlerine en ciddi bakışlarını doldurarak tekrarladı.

"Size yemin ederim ki, inanınız bana, iki seneden beri trene binmedim. Benzetiyorsunuz."

Kadının bakışlarında ve sesinde öyle bir ısrar vardı ki, Nejat şaşırdı. Yeni doğan bir tereddüt içinde "Olamaz," dedi, "ben bu kadar aldanamam."

"Aldanıyorsunuz."

"Ben şekilleri hiç unutmam. Olamaz. Hele güzel şeylerde aldandığım vaki[27] değildir. Sesiniz? Ya sesiniz? O da tıpkısı. Birbirine bu kadar benzeyen iki insan olamaz."

"Ben de şaştım. Hâlâ şaka etmediğinize emin değilim. Şükrü Bey'e de hanımına da Selmin'e de sorunuz. Doktor benim hayatımı bilir. Ankara'ya iki senedir gitmedim ben."

Kadın bunu söylerken etrafına korku ile bakıyordu. Nejat soracaktı.

"Ya bu bakışlar! Bu korku hâli?"

Fakat dans bitmişti. Masaya döndüler. Kadın gülüyordu. Doktorun karısına dönerek dedi ki:

"Beyefendi ile tuhaf bir münakaşamız var. Sizleri hakem tayin ettik. Beyefendi iddia ediyor ki beni görmüş. Birkaç gün evvel Ankara treninde görmüş, benimle tanışmış, konuşmuş. Ben de kendisine söyledim, iki seneden beri Ankara'ya gitmediğimi söyledim. İnanmıyor."

Nejat omuzlarını kaldırdı, kaşlarını kaldırdı ve başını biraz yana doğru eğerek "Hayret ediyorum," dedi, "eğer hanımefendi trende rastladığım kadının kendisi değilse ikiz kardeşidir. İkiz kardeşi bile olamaz, çünkü bakınız,

[27] Olur şey.

şuradaki bene varıncaya kadar, saçların, gözlerin rengi, burnun, ağızın biçimi, fizyonomi,[28] vücut, bakışlar, her şey, her şey aynı."

"Ben de çok şaştım. Görmek isterdim o kadını. Çok şaştım. Fakat işte doktor da burada. Selmin de söylesin. Hanımefendi de şahit, sorunuz."

Doktor Şükrü gülümseyerek başını sallıyordu. Nejat'ın sorgulu bakışlarına ağır ağır cevap verdi.

"Evet," dedi. "En az bir, bir buçuk seneden beri hanımefendinin İstanbul'dan uzaklaşmadığını biliyorum."

Nejat, doktorun karısına baktı. O, eline soğuk bir espri yapmak fırsatını geçtiği için kahkahalarla gülüyordu.

"Rüya görmüş olmayasınız Nejat Bey?" dedi. "İnsan bazen rüyasında istikbali görürmüş."

"Rüya değil... Katiyen... Hanımefendinin iki gözü, iki kulağı, iki eli birbirine ne kadar benziyorsa, kendisine trende rastladığım kadınla o kadar birbirine benziyor."

Vildan sağ tarafına döndü.

"Selmin sen söyle. Ben iki senedir Ankara'ya gittim mi?"

Kaşlarını kaldıran genç kız, silik ve tatlı bir gülüşle "Hayır!" dedi.

Viskisini bitiren Nejat hayret içinde iki kız kardeş arasında bir tereddüt geçirdikten sonra ablasını tekrar dansa kaldırdı.

"Ömrüm oldukça bunu unutmayacağım," dedi. "Zaten sizi unutmak imkânsız... Fakat bakınız, etrafınıza bu korkulu bakışlarınız bile tıpkısı."

"Korkulu bakış mı? Ne korkusu?"

"Bazen etrafınızda birinden, bir şeyden korkuyormuş gibi bir hâliniz var."

"Çok şey!"

---

[28] Yüzünün biçimi.

"Evet. Şimdiye kadar bunu size hiç kimse söylemedi mi?"

"Hayır."

"Birinden veya bir şeyden korktuğunuz muhakkak."

Kadın güldü.

"Ben sizi çok garip buluyorum," dedi.

"Ben sizi daha garip buluyorum. Fakat bu esrarlı hâliniz içinde büsbütün güzelleşiyorsunuz. Biliyor musunuz ki ben bu gece buraya sizin için geldim?"

"Benim için mi?"

"Sizin için."

"Benim buraya geleceğimi ne biliyordunuz? Balolara çok gitmem ben."

"Biliyordum. Size şerefimle temin ederim ki bu akşam sizin için buraya geldim ben."

"Anlayamadım. Buraya geleceğimi doktorlardan mı öğrendiniz?"

"Hayır. Tahmin edemeyeceğiniz bir şekilde öğrendim. İşte şimdi yine etrafa korku ile baktınız."

"Farkında değilim."

"Evet. Eğer kimseden korkunuz yoksa, bana sizi tekrar görmek fırsatını verir misiniz? O zaman size her şeyi anlatırım."

"Çok enteresan."

"Benimle bir yerde buluşmaya tenezzül eder misiniz?"

"Peki... Nerede fakat? Ben lokallere gelemem. Siz bir yerde oturunuz, ben oradan geçeyim."

"Hayhay… Önümüzdeki cuma günü. Park Otel'in[29] pastacısında otururum. Siz oradan geçersiniz."

"Peki, daha ileride, Alman Sefarethanesi'nin önünde siyah bir otomobile gireceğim. Siz de gelir, girersiniz. Beni direksiyonda bulacaksınız."

---

[29] Ayazpaşa'da, 1930 yılında Miramare adıyla açılan, 1931'de Park Otel adını alan otel.